

Några besvärliga ogräs

Åkermolke

[\(Sonchus arvensis\)](#)

Molke-släktet omfattar ett sextiotial arter, varav fyra förekommer i Sverige. Åkermolke (*S. arvensis*), kålmalke (*S. oleraceus*) och svinmolke (*S. asper*) är vanligt förekommande. Den fjärde arten, strandmolke (*S. palustris*) är sällsynt. Förr hade arterna namn med -tistel som ändelse (fet-, mjölk-, svin- resp. strandtistel) men detta ändrades 1894.

Åkermolke är ett flerårigt rotagräs och kan bli drygt en meter hög. Den trivs bäst på näringsrika mineraljordar och kan bli speciellt besvärlig i vårsäd, i synnerhet under regniga somrar. Åkermolke är den enda av arterna i släktet *Sonchus* som har klagula blommor och blomkorgar som är bredare än fyra cm. Fröna är försedda med en fjäderpensel vilket gör att de lätt sprids långa sträckor med hjälp av vinden.

Åkermolakens rotutlöpare ligger huvudsakligen ovan plogdjupet, vilket gör att den påverkas av jordbearbetning. Den lämpligaste tidpunkten för jordbearbetning är när åkermolken har 5-7 blad. Den är då särskilt känslig, eftersom plantans lagrade energi då är som lägst.

Kål- och svinmolke är bägge ettåriga och betydligt mer lättbekämpade än vad åkermolken är, se [Ogräsdatan](#).

Åkertistel

[\(Cirsium arvense\)](#)

Åkertistel är ett flerårigt rotagräs. Den trivs bäst på näringsrika mineraljordar och förekommer i alla grödor men blir ofta ett problem i framförallt vårsäd och ärter. Fröna är försedda med en fjäderpensel vilket gör att de lätt sprids med hjälp av vinden. Åkertisteln frö är tyngre än åkermolakens och sprids normalt endast inom en radie på ca 20 meter. Rotsystemet går djupt och större delen ligger under normalt plogdjup, vilket gör att den påverkas ringa av jordbearbetning. En vårplöjning hämmar tistelns vartillväxt. Åkertisteln är känslig för konkurrens om näring och ljus, och hämmas därför kraftigt i en tät och konkurrenskraftig gröda. Åkertisteln är som känsligast för bekämpning från det att den har 8-10 blad, vilket motsvarar en höjd på ca 10-15 cm, fram till knoppbildningen.

Åkermolke och åkertistel är främst ett problem där kemiska bekämpningsmedel inte används, men i och med att användningen av fenoxysyror har minskat så finns problemet även där. En stor andel sträsäd i växtföljden gynnar de två arterna, liksom plöjningsfri odling. Arterna sprids både vegetativt med rotutlöpare och med frön. Det är därför viktigt att hålla efter arterna längs vägrenar, impediment och fältkanter genom avslagning minst två gånger per år. Det kan även bli aktuellt med avslagning i växande gröda. En vall som slås 2-3 gånger per år innebär minskade problem med åkermolke och åkertistel. Åkermolke är relativt okänslig för stubbearbetning på hösten eftersom den går in i ett vilstadium redan på eftersommaren. Stubbearbetning ger ändå en viss effekt genom att sönderdelningen av rötterna i kombination med plöjning gör att åkermolken får svårare att etablera sig påföljande år. Åkertisteln som har ett betydligt mer djupväxande rotsystem påverkas betydligt mindre av en stubbearbetning.

För kemisk bekämpning av åkermolke kan bl a Ariane S, Fenix, Matrigon, Starane 180 och Titus användas. Vad gäller användningsområde, effekt, dos och spruttidpunkt o lik, se [Ogräsdatan](#).

För kemisk bekämpning av åkertistel kan bl a Ariane S, MCPA, Matrigon och Titus användas. Vad gäller användningsområde, effekt, dos, spruttidpunkt o lik, se [Ogräsdatan](#).

Åkerfräken

[\(Equisetum arvense\)](#)

Åkerfräken är en flerårig kryptogam, dvs. den sprids med sporer och inte med frön som alla andra av våra åkerogräs gör. Den har ett mycket djupt gående och omfattande system av stamutlöpare (rhizom) som till stor del ligger under normalt plogdjup. Djup tallriksharvning räcker inte till för att bekämpa åkerfräken, men den hämmas av jordbearbetning och plöjning. Arten kan därför bli ett stort problem där reducerad jordbearbetning tillämpas. Den hävdar sig bäst på vattensjuka och/eller packningsskadade mineraljordar, därför är ett väl fungerande dräneringssystem en grundförutsättning för att få bukt med åkerfräken.

För kemisk bekämpning av åkerfräken har glyfosat-preparat en viss långtidsverkan, jämfört med exempelvis MCPA som ger god verkan på årsskotten men dödar inte rotsystemet. Svårigheten är att få en tillräcklig mängd preparat att tränga in i plantan eftersom det i den yttre cellvävnaden finns en stor mängd kiselsyra inlagrad vilket gör stammen mycket sträv. En sargning av åkerfräken innan en bekämpning med glyfosat gynnar därför effekten.

Gråbo

[\(Artemisia vulgaris\)](#)

Gråbo är en storvuxen flerårig ört. Den producerar ett mycket stort antal frön, en stor planta kan innehålla hundratusentals frön. Den trivs bäst på näringsrika jordar och förekommer ofta i marker där reducerad jordbearbetning tillämpas.

Sargning av rotens översta del (ca 10 cm) följt av plöjning, är en effektiv mekanisk bekämpningsmetod.

Gråbo är relativt svårbekämpad med kemiska bekämpningsmedel, speciellt om plantan vuxit ut från rotdelar. Preparat som har effekt är bl a Ariane S, glyfosat-preparat, Matrigon, Sencor och Starane 180. Vad gäller användningsområde, effekt, dos, spruttidpunkt o lik, se [Ogräsdatan](#).

Karin Jahr